tuvos valstybės gyventojai, todėl šio laidojimo paminklo tyrimai leidžia plačiau pažvelgti į to meto religiją ir laidojimo papročius.

Archeologinius Meškučių kapinyno tyrimus numatoma tęsti.

Meškučiai cemetery

In 2014, an LNM expedition investigated Meškučiai cemetery (Kaišiadorys district, Kruonis eldership) (Fig. 2). The expedition's goal was to learn about funeral rites in the cemetery and to correct the chronology. During the investigation, 10 m^2 were excavated and about 4000 m^2 surveyed using a metal detector (Figs. 1, 3).

One cremation was discovered in the excavated area (Figs. 4, 5) and a multiple burial horizon up to 36 cm thick was recorded. This horizon contained cremated bones, partially melted 12th–14th-century artefact fragments, and small sherds of hand built and partly thrown pottery. 1.33 kg (10 519 specimens) of cremated bones were collected and at least two individuals, the remains of a child ? and an individual over the age of 20–25 were identified.

A total of 79 special iron, bronze, clay, glass and other finds were discovered during the investigation: part of a neck-ring, pendants (Fig. 9), beads, crotals, brooches, bracelets, pieces of rings (Fig. 6), belt fittings, pieces of a key (Fig. 10), a knife, a spindle whorl, and a spearhead, a spur (Fig. 11), a horse bell (Fig. 12), fragments of combs, knife scales, or bridle bit shanks (Fig. 7), coil beads, small loops, fragments of iron, bronze, and silver artefacts, and 121 sherds of hand built and partly thrown pottery (total weight: 100.2 g) (Fig. 8). A heart-shaped decoration fragment, a hand-forged nail, and a merchant's seal were assigned to a period later than that of the cemetery's use. 40 (Neolithic – Early Bronze Age) finds from a Stone Age settlement were discovered in the excavated area: 33 flint and 2 stone flakes, 3 flint blades, 1 core and 1 semi-abrupt retouched special purpose flint artefact.

A Late Iron Age (11th–12th-century) barrow was found on the cemetery's grounds. Part of a twisted wire neck-ring shank, 3 crotals, a crescent-shaped pendant (a so-called *lunica*) (Fig. 9), 2 coil beads, part of a loop or a belt buckle, and 2 fragments of bronze artefacts were found on the barrow's surface.

Justinas Račas

Glaudžių kapinynas

2014 m. lapkričio mėnesį KPD užsakymu Glaudžių kaimo (Plungės r.) Jono Krasausko sodyboje kapinyno vietoje buvo atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai. 2012 m. šioje sodyboje kasant griovį elektros kabeliui aptikta archeologinių radinių: X–XIII a. datuojamos 5 žalvarinės segės, 2 apyrankės ir keletas neatpažintų metalinių dirbinių fragmentų. Žvalgomųjų tyrimų metu Glaudžių kapinyno teritorijoje ištirta 30 m^2 dydžio perkasa ir metalo detektoriais iššvalgyta apie 33567 m^2 teritorija. Iki tol šioje vietoje archeologiniai tyrimai nebuvo atliekami.

Žvalgomojoje ***perkasoje*** aptikti 5 X–XIII a. datuojami kuršių palaidojimai. Jų duobės išryškėjo apie 60 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Palaikai degintiniai, tačiau suberti į kapų duobes, atkartojančias griautinių kapų formą. Visos duobės orientuotos viena R–V kryptimi (azimutai svyruoja 90–110° ribose). Visų duobės labai panašaus dydžio, apie 1,8–2,2 m ilgio, apie 60–90 cm pločio. Kiek mažesnė buvo tik kapo 5 duobė, apie 1,7 m ilgio. Duobės buvo padalintos išilgai ir preparuojamos.

Jų pjūviai fiksuoti, tačiau ryški stratigrafija neišsiskyrė, kai kuriose buvo galima įžvelgti tamsesnius degėsių ir šviesesnio (pilkšvo) molio sluoksnius, bet greičiausiai šie spalviniai molio pokyčiai yra natūralios kilmės. Aiškesnė degintinių kaulų bėrimo tvarka neišryškėjo – kapuose 2 ir 5 degintiniai kauliukai buvo supilti duobės centre, kape 3 jie paskleisti po visą plotą ir persimaišę su degėsių sluoksniu (1 pav.), kape 1 rasta tik pavienių kauliukų visame plote, kape 4 jų išvis nerasta. Kapuose 3 ir 5 dalis radinių buvo sulankstyti ar sulaužyti, taip pat paveikti ugnies. Kapuose 1 ir 2 radinių neaptikta. Kape 3 aptikti 33 ypatieji radiniai: žalvarinių apyrankių dalys, įvijiniai žiedai, pasaginės segės, žalvariniai karoliai, neaiškūs geležiniai dirbiniai, datuojami X–XIII a. Kape 4 aptikti 6 radiniai: masyvi segė zoomorfiniais galais, neaiškūs geležiniai dirbiniai, vytinė antkaklė, įvijinis žiedas, datuojami IX–XII a. Kape 5 aptikta 10 radinių: neaiškūs metaliniai dirbiniai, pasaginės segės, stipriai korodavę žalvariniai dirbiniai, datuojami X–XIII a. Dėl nepalankaus grunto daugelis radinių korodavę.

1 pav. Kapo 3 degėsių sluoksnis ant kapo pagrindo. J. Račo nuotr.

Fig. 1. The layer of small pieces of charcoal on the bottom of the grave in burial 3.

2 pav. Archeologinių žvalgymų akimirka. J. Račo nuotr.

Fig. 2. During the survey.

3 pav. Planas, sudarytas remiantis žvalgymų metu surinktais duomenimis: 1 – archeologiniai radiniai, siejami su kapinynu; 2 – monetos, plombos ir kt.; 3 – šiukšlės; 4 – kiti objektai; 5 – tikėtina kapinyno teritorija; 6 – žvalgymų plotas; 7 – žvalgomieji tyrimai; 8 – Glaudžių kapinyno teritorijos ribos. R. Šmigelsko brėž.

Fig. 3. A plan created on the basis of the data collected during the field survey: 1 – finds connected with the cemetery; 2 – coins, seals, etc.; 3 – rubbish; 4 – other objects; 5 – the cemetery's likely grounds; 6 – the surveyed area; 7 – the field evaluation; 8 – the boundaries of the Glaudžiai cemetery's territory.

Antropologinė analizė, atlikta VU MF vyresniosios specialistės J. Kozakaitės, parodė, jog kape 1 buvo palaidotas mažiausiai vienas suaugęs individas, kape 2 – mažiausiai vienas 16–18 m. paauglys, kape 3 – mažiausiai du asmenys (suaugęs individas, daugiau kaip 30 m. ir nenustatyto amžiaus vaikas), kape 5 – mažiausiai vienas suaugęs individas daugiau kaip 30 m.

Žvalgymai vykdyti padedant metalo ieškiklių naudotojų klubo „MINK" nariams (2 pav.). Iššvalgyta visa kalvos, kurioje yra spėjamas kapinynas, teritorija. Tyrimų vietoje radiniai atrinkti, nefiksuoti neabejotinai nevertingi XX a. radiniai, visų kitų vertingų arba neaiškių radinių vietos užfiksuotos koordinačių sistemoje. Žvalgymų metu surinkti 34 ypatieji radiniai: įvijiniai žiedai, kiaurarąstės segės, pasaginės segės, lankinė segė, smeigtukų dalys, iš jų 29 priskiriami IX–XII a.

Pagal žvalgymų duomenis galima apibrėžti spėjamą kapinyno teritoriją. Kapinynas greičiausiai buvo kalvos viršuje, jo Š ir ŠR ribą sunku nustatyti dėl užstatymo, V riba turėtų būti iškart prasidėjus laukui ir vos pradėjus nuožulnėti, P

ir PV ribos turėtų eiti kalvos pakraščiu (3 pav.). Pagal surinktus duomenis kapinyną galima datuoti IX–XII a.

Radiniai laikinai perduoti saugoti Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejui, kuriame yra saugomi ir 2012 m. aptikti radiniai, vėliau jie turėtų būti perduoti po rekonstrukcijos atidaromam Žemaičių dailės muziejui, kuriame bus eksponuojami.

Iki šiol kapinyno teritorija užėmė 79 m^2 plotą, po tyrimų paaiškėjo, jog teritoriją reikėtų gerokai išplėsti.

Glaudžiai cemetery

In 2014, at the order of the KPD, a field evaluation and survey were conducted at the site of Glaudžiai cemetery (Plungė district) (Fig. 3). During them, a 30 m^2 trial trench was excavated and about 33 567 m^2 was surveyed with a metal detector (Fig. 2).

Five 10th–13th-century Curonian burials were discovered in the trench. The remains had been cremated but placed in the grave pit in a manner replicating an inhumation. No clearer procedure for the placement of the cremated bones stood out. In burials 3 and 5, some of the finds had been bent or broken as well as been in a fire (Fig. 1). 34 special finds were collected during the survey. Based on their incidence, the cemetery's suspected grounds were defined. The cemetery can be dated to the 9th–12th centuries based on the collected data.

Vykintas Vaitkevičius

Bajorų kapinynas

2014 m. KU ir KšM tęsė Bajorų kapinyno (Elektrėnų sav., Kietaviškių sen.) tyrinėjimus (*ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 146–153; *ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 192–198; *ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 134–140; *ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 128–135; *ATL 2010 metais*, V., 2011, p. 116–124; *ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 136–147; *ATL 2012 metais*, V., 2013, p. 181–191; *ATL 2013 metais*, V., 2014, p. 156–159). Radiniai perduoti į KšM.

2014 m. buvo tęsiami plotų 27 (kv. 5A–B, 2 m^2) ir 28 tyrinėjimai (kv. 5A–B, 2 m^2), pradėti ploto 29 tyrimai (kv. 1–2A–B, 4 m^2) bei plaunama 2007 m. ištirto ploto 8 velėna. Ekspedicijos dienomis oras buvo permainingas – temperatūra svyravo nuo apie +15 iki 30 °C, karštį keitė vėsa, merkė liūtys. Pradžioje vandens lygis pelkėje buvo žemesnis už vidutinį, po stipraus lietaus liepos 12–13 dienomis jo lygis pakilo ir viršijo įprastą ribą. Tačiau Bajorų kapinyno Š papėdė toliau buvo tiriama sausomis sąlygomis – vandenį sulaikė pylimas iš žemių pripiltų maišų, nuolat dirbo benzininis siurblys *Honda WB20XT*. Stovint, sėdint, klūpant ant stumdomų, lengvai išardomų tiltelių buvo galima dirbti prie kiekvieno iš kvadratų ir ketvirčių (1x1 m dydžio kvadratai papildomai padalyti į ketvirčius: ŠR, PR, PV ir ŠV).

Visi archeologiniai sluoksniai buvo plaunami 4 medinėse plovyklėse su 3x3 mm tankio sietais. Vandenį iš pelkės kanalo tiekė aukšto slėgio benzininis siurblys *Honda PressureWB 20X*, buvo naudojama 60 m ilgio žarna ir penkios papildomos 20 m ilgio žarnos, prijungtos prie vandens skirstytuvo.

Plotas 27 pradėtas tirti 2010–2011 m., bet kv. AB5 tyrimai atidėti dėl didelio gylio ir su tuo susijusių sunkumų. Ploto 27 kv. 5A–B buvo tiriami kartu su ploto 28 kv. 5A–B. Tai iki šiol toliausiai Š kryptimi į pelkę nutolusi Bajorų kapinyno tyrimų vieta (1 pav.). Pradedant tyrimus aukščiausia pelkės paviršiaus vieta buvo kv. 5A (ŠV) – H_{abs} 99,75 m, žemiausia – kv. 5B